

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ ДАВЕДКА ДЛЯ ЖУРЫ

10 клас
Варыянт 2

Заданне 1.

Складанае слова	Кампаненты вытворнага слова				
		1	2	3	4
наважэнец	статус	аснова	злуч. галосны	аснова	суфікс
	кампанент	нов-(ы)	-а-	жан/і-(у)-ца	-ец-
яснагляд	статус	аснова	злуч. галосны	аснова	нулявы суфікс
	кампанент	яси-(ы)	-а-	глядз/е-(ць)	∅
сухалес	статус	аснова	злуч. галосны	цэлае слова	
	кампанент	сух-(і)	-а-	лес	
сухавейна	статус	аснова	суфікс		
	кампанент	сухавейн-(ы)	-а		
легкакрылы	статус	аснова	злуч. галосны	аснова	нулявы суфікс
	кампанент	лёгк-(і)	-а-	крыл-(о)	∅
хлебадайны	статус	аснова	злуч. галосны	аснова	суфікс
	кампанент	хлеб-(∅)	-а-	дај-(у) / да – (ць)ваць	-н-

За правільна вызначаны статус усіх кампанентаў у кожным слове – 0,5 бала,
за правільна вызначаныя ўсе кампаненты ў кожным слове – 0,5 бала.

Заданне 2.

Фраг-мент	Колькасць мяккіх зычных			
	2	3	4	5
1	засядае свай пойме льеца	лілейка дабрадзейкай пяройме		
2	пусці яснаглядам кінь свету сяўбе данясі	весці кляцьбе	асвянці	
3	пустацветы дайце чаруйце сусветы	шасціце		

За бездакорнае выкананне ў межах аднаго фрагмента налічваецца 2 балы. За кожную памылку рэкамендуецца здымаць па 0,5 бала ў межах фрагмента, але павінна атрымацца не менш за нуль балаў.

Заданне 3.

А- Б- В- Г- Д- Е-

За кожны правільны адказ – 1 бал.

Заданне 4.

<i>Памылка</i>	<i>Выпраўлены варыянт</i>	<i>Тлумачэнне</i>
Тры месяца	Тры месяцы	Памылка звязана з дапасаваннем лічэбніка да назоўніка: пры лічэбніках <i>два, тры, чатыры</i> і састаўных колькасных, якія заканчваюцца на <i>два, тры, чатыры</i> , назоўнікі павінны мець форму назоўнага склону множнага ліку.
Ад запаленых стрэл горад згарэў амаль дарэшты, якімі шчытна абстрэльвалі кіеўскія лучнікі з невялікай адлегласці.	Горад амаль дарэшты згарэў ад запаленых стрэл, якімі шчыльна абстрэльвалі кіеўскія лучнікі з невялікай адлегласці.	Даданая азначальная частка павінна стаяць пасля слова, да якога яна адносіцца.
Мноства абаронцаў ... загінулі	Мноства абаронцаў ... загінула	Пры складаным дзейніку, першая частка якога выражана словам <i>мноства</i> , выказнік павінен мець форму адзіночнага ліку.
... абараняць напаўразбураныя сцены практычна ўжо было некаму.	...абараняць напаўразбураныя сцены практычна ўжо не было каму.	З адмоўным значэннем у беларускай мове ўжываецца выраз <i>не было каму</i> .
Князь Усяслаў цяжка перажываў ганьбаванне не толькі горада, але і здзекі над палачанамі.	Князь Усяслаў цяжка перажываў не толькі ганьбаванне горада, але і здзекі над палачанамі.	Састаўны злучнік <i>не толькі..., але і...</i> звязвае аднародныя члены сказа. Гэта значыць, што першая частка злучніка павінна стаяць непасрэдна перад першым аднародным членам, другая, адпаведна, перад другім. У прыведзеным прыкладзе першая частка злучніка <i>не толькі...</i> стаіць не перад аднародным членам сказа, а пасля яго.
усім, хто дапамаглі вызваліць Полацк	усім, хто дапамог вызваліць Полацк	Займеннік <i>хто</i> не змяняецца па ліках, выказнік заўсёды каардынуецца з ім толькі ў адзіночным ліку.

За кожную дакладна вызначаную памылку і правільнае яе выпраўленне – па 0,25 бала, за правільнае тлумачэнне – 0,5 бала.

Заданне 5.

<i>Дзеяслоў</i>	<i>Спра- жэнне</i>	<i>Інфінітыў</i>	<i>Дзеяслоў у форме 2-й асобы множнага ліку цяперашняга або будучага простага часу (з абавязковай настаноўкай націску)</i>	<i>Дзеепрыслоўе</i>
<i>Застацца</i>	I	Застацца	Застацяцяся	Застаўшыся
<i>Выгнаць</i>	II	Выгнаць	Выганіце	Выгнаўшы
<i>Дапамаглі</i>	I	Дапамагчы	Дапаможце	Дапамогшы

За кожную правільна запоўненую ячэйку – 0,5 бала.

Заданне 6.

<i>№ п.п.</i>	<i>Прымета</i>	<i>Правільна</i>
1	Фанетычная транскрыпцыя слова: [атл'э'ўлас'ц'].	
2	Словаспалучэнне з <i>невялікай адлегласці</i> ў сказе выконвае ролю акалічнасці месца, выражанай спалучэннем прыметніка і назоўніка з прыназоўнікам.	+
3	Уваходзіць у сінанімічны рад <i>дыстанцыя, прамежак, прастора, адаленасць</i> .	+
4	Прыказка <i>Сем вёрст кісяля сёрбаць</i> мае значэнне: <i>дарэмна пераадолець вялікую адлегласць</i> .	+
5	Слова мае карань, два суфіксы і нулявы канчатак.	
6	У форме творнага склону пішацца <i>адлегласцю</i> .	

За кожны дакладны адказ (вызначэнне правільнасці /няправільнасці) – 1 бал.

Заданне 7.

ПРЫКЛАДНЫ ВАРЫЯНТ ПЕРАКЛАДУ:

Паветра ўвесь час уздрыгвала ад гарматных стрэлаў і разрываў. Гэты пастаянны і нераўнамерны стан паветра можна было не толькі адчуваць. Яго можна было нібы (*быццам бы, як бы*) бачыць. Пры кожным удары ў лесе трэсліся дрэвы, і жоўтыя лісты пачыналі (*жоўтае лісце пачынала*) сыпацца гусцей, круцячыся і калыхаючыся. Чалавеку нязвыкламу магло здацца, што ідзе вялікая бітва і што ён знаходзіцца ў самым цэнтры гэтай бітвы. На самай жа справе была звычайная артылерыйская перастрэлка, не вельмі нават (*не такая ўжо і*) моцная.

За кожную лексічную або граматычную памылку рэкамендуецца здымаць 0,5 бала, за арфаграфічную або пунктуацыйную – 0,25 бала.

Заданне 8.

А	эпас
Б	аповесць
В	рамантызм
Г	сумежная / парная
Д	анапест
Е	эпілог

За кожны правільны адказ – 1 бал.

Заданне 9.

Янка Купала

<i>Дата</i>	<i>Падзея</i>
А	3
Г	1
Д	5

Якуб Колас

<i>Дата</i>	<i>Падзея</i>
Б	7
Д	2
Ж	9

За кожнае правільнае суаднясенне падзеі з пісьменнікам – 0,5 бала, за кожнае правільнае вызначэнне даты гэтай падзеі – 0,5 бала.

Заданне 10.

Выкананне задання ацэньваецца па частках А, Б, В. Максімальны бал за кожную частку – 2. Максімальная колькасць балаў за выкананне задання – 6.

Частка А.

<i>Колькасць балаў</i>	<i>Крытэрыі</i>
2	<i>Дадзена лагічнае і абгрунтаванае тлумачэнне. Указана, што творы Аркадзя Куляшова “Бывай” і Максіма Танка “Шчасце” не адносяцца да грамадзянскіх.</i>
1	<i>Дадзена лагічнае і абгрунтаванае тлумачэнне. Указаны толькі адзін твор, які памылкова аднесены да грамадзянскіх. АБО Указаны два творы, якія памылкова аднесены да грамадзянскіх. Маюцца памылкі і недахопы ў абгрунтаванні.</i>
0	<i>Дадзена лагічнае і абгрунтаванае тлумачэнне. Не ўказаны творы, якія памылкова аднесены да грамадзянскіх. АБО Тлумачэнне нелагічнае, неабгрунтаванае. АБО Абгрунтаванне адсутнічае.</i>

Частка Б

<i>Колькасць балаў</i>	<i>Крытэрыі</i>
2	<i>Прапанаваны назвы, якія істотна адрозніваюцца ад выбранага тэматычнага прынцыпу, і дадзена лагічнае абгрунтаванне іх. Напрыклад, выбраны прынцып часу напісання (“Беларускія залацінкі ХХ стагоддзя”) або аўтарства (“Мужчынская паэзія”).</i>

Заклучны этап рэспубліканскай алімпіяды па вучэбных прадметах
«Беларуская мова» і «Беларуская літаратура» 2021/2022 навучальны год

1	<p>Прапанавана адна назва, якая адрозніваецца ад выбранага тэматычнага прынцыпу, і дадзена лагічнае яе абгрунтаванне. Другая назва прапанавана паводле тэматычнага прынцыпу.</p> <p>АБО</p> <p>Прапанаваны дзве назвы, якія істотна адрозніваецца ад выбранага тэматычнага прынцыпу, але для аднаго ці абодвух зборнікаў дадзена нелагічнае абгрунтаванне ці яно адсутнічае.</p>
0	<p>Прапанаваны назвы паводле толькі тэматычнага прынцыпу.</p> <p>АБО</p> <p>Адказ адсутнічае.</p>

Частка В

Колькасць балаў	Крытэрыі
2	Прапанаваны па два прыклады, якія поўнасцю адпавядаюць выбранаму прынцыпу і ўмове задання.
1	Сярод прыведзеных прыкладаў ёсць тыя, якія поўнасцю адпавядаюць выбранаму прынцыпу і ўмове задання, і тыя, якія адпавядаюць не ў поўнай меры або цалкам не адпавядаюць.
0	<p>Прапанаваны прыклады, якія не адпавядаюць выбранаму прынцыпу і/або ўмове задання.</p> <p>АБО</p> <p>Адказ адсутнічае.</p>